

НАУЧНЫЙ
ФОРУМ
nauchforum.ru

ISSN: 2542-2162

№9(318)

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ

Г. МОСКВА

Электронный научный журнал

СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ

№ 9 (318)
Март 2025 г.

Издается с февраля 2017 года

Москва
2025

Председатель редколлегии:

Лебедева Надежда Анатольевна – доктор философии в области культурологии, профессор философии Международной кадровой академии, член Евразийской Академии Телевидения и Радио.

Редакционная коллегия:

Арестова Инесса Юрьевна – канд. биол. наук, доц. кафедры биоэкологии и химии факультета естественнонаучного образования ФГБОУ ВО «Чувашский государственный педагогический университет им. И.Я. Яковлева», Россия, г. Чебоксары;

Бахарева Ольга Александровна – канд. юрид. наук, доц. кафедры гражданского процесса ФГБОУ ВО «Саратовская государственная юридическая академия», Россия, г. Саратов;

Бектанова Айгуль Карибаевна – канд. полит. наук, доц. кафедры философии Кыргызско-Российского Славянского университета им. Б.Н. Ельцина, Кыргызская Республика, г. Бишкек;

Волков Владимир Петрович – канд. мед. наук, рецензент ООО «СибАК»;

Гайфуллина Марина Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, доцент Уфимской высшей школы экономики и управления ФГБОУ ВО "Уфимский государственный нефтяной технический университет, Россия, г. Уфа";

Елисеев Дмитрий Викторович – канд. техн. наук, доцент, начальник методологического отдела ООО «Лаборатория институционального проектного инжиниринга»;

Комарова Оксана Викторовна – канд. экон. наук, доц. доц. кафедры политической экономии ФГБОУ ВО «Уральский государственный экономический университет», Россия, г. Екатеринбург;

Лебедева Надежда Анатольевна – д-р филос. наук, проф. Международной кадровой академии, чл. Евразийской Академии Телевидения и Радио;

Маршалов Олег Викторович – канд. техн. наук, начальник учебного отдела филиала ФГАУ ВО «Южно-Уральский государственный университет» (НИУ), Россия, г. Златоуст;

Орехова Татьяна Федоровна – д-р пед. наук, проф. ВАК, зав. Кафедрой педагогики ФГБОУ ВО «Магнитогорский государственный технический университет им. Г.И. Носова», Россия, г. Магнитогорск;

Самойленко Ирина Сергеевна – канд. экон. наук, доц. кафедры рекламы, связей с общественностью и дизайна Российского Экономического Университета им. Г.В. Плеханова, Россия, г. Москва;

Сафонов Максим Анатольевич – д-р биол. наук, доц., зав. кафедрой общей биологии, экологии и методики обучения биологии ФГБОУ ВО «Оренбургский государственный педагогический университет», Россия, г. Оренбург;

С88 Студенческий форум: научный журнал. – №9(318). М., Изд. «МЦНО», 2025. – 32 с. – Электрон. версия. печ. публ. – <https://nauchforum.ru/journal/stud/318>.

Электронный научный журнал «Студенческий форум» отражает результаты научных исследований, проведенных представителями различных школ и направлений современной науки.

Данное издание будет полезно магистрам, студентам, исследователям и всем интересующимся актуальным состоянием и тенденциями развития современной науки.

Оглавление	
Статьи на русском языке	4
Рубрика «Социология»	4
СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ КАЧЕСТВА ИХ РОЛЬ В РЕАЛИЗАЦИИ ЗАДАЧ СЕЛЬСКОГО ТУРИЗМА НОВОСИБИРСКОЙ ОБЛАСТИ	4
Трипадуш Тимур Викторович Лапшова Людмила Николаевна	
Рубрика «Химия»	6
ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ИОНОВ МЕДИ В РЕЧНЫХ ПРОБАХ	6
Варламова Александра Сергеевна Орешкина Анастасия Васильевна	
Рубрика «Экономика»	9
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ НАЛОГОВОГО КОНТРОЛЯ: ПРИЧИНЫ УКЛОНЕНИЯ ОТ УПЛАТЫ НАЛОГОВ, А ТАКЖЕ ПУТИ ИХ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ	9
Барабанова Виталина Витальевна Толкунова Карина Владиславовна	
Рубрика «Юриспруденция»	14
К ВОПРОСУ ОБ АКТУАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМАХ ЖИЛИЩНОЙ ПОЛИТИКИ В РФ	14
Косякова Полина Сергеевна	
Papers in English	17
Rubric «Pedagogy»	17
FROM SILENCE TO SPEECH: TEACHING MONOLOGUE IN FOREIGN LANGUAGE CLASSROOMS	17
Ayazhan Tulen Aleftina Golovchun	
Қазақ тілінде мақалалар	22
Бөлім «Медицина және фармакология»	22
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЛМАТЫ ӨҢІРІНДЕГІ АБОРТ МӘСЕЛЕСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ МЕДИЦИНАЛЫҚ АСҚЫНУ САЛДАРЫ	22
Ибайдуллаева Ақбөбек Рүстембекқызы Қанатқызы Гүлімжан Байгенжеева Р.К.	
ТЕЛЕФОН СӘУЛЕЛЕНУІНІҢ МИ ІСІГІНІҢ ПАЙДА БОЛУЫНА ӘСЕРІ	24
Қыздарбекова Ақбота Сәбитқызы Нұрмашева Айша Рүстемқызы Байгенжеева Р.К.	
ЖАҢА ТУҒАН НӨРЕСТЕЛЕР АРАСЫНДАҒЫ ӨЛІМ-ЖІТІМНІҢ АЙМАҚТЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ: СТАТИСТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ ЖӘНЕ АЛДЫН АЛУ ЖОЛДАРЫ	26
Өнерқызы Талшын Байгенжеева Р.К.	
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ӨҢІРІНДЕГІ СҮТ БЕЗІ ОБЫРЫНЫҢ ТАРАЛУ ЖИІЛІГІ	28
Шарипбаева Азиза Полатовна Сенбі Аружан Абайқызы Байгенжеева Р.К.	

СТАТЬИ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

РУБРИКА

«СОЦИОЛОГИЯ»

СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ КАЧЕСТВА ИХ РОЛЬ В РЕАЛИЗАЦИИ ЗАДАЧ СЕЛЬСКОГО ТУРИЗМА НОВОСИБИРСКОЙ ОБЛАСТИ

Трипадуш Тимур Викторович

студент,

*Новосибирский государственный
университет экономики и управления,
РФ, г. Новосибирск*

Лапишова Людмила Николаевна

*научный руководитель, канд. техн. наук, доцент,
Новосибирский государственный университет
экономики и управления,
РФ, г. Новосибирск*

Развитие сельского туризма играет важную роль в социально-экономическом развитии регионов. В Новосибирской области эта отрасль активно поддерживается некоммерческими организациями, среди которых особое место занимает АНО «Живая Земля». Организация способствует повышению качества жизни сельских жителей, сохранению культурного наследия и развитию туристической инфраструктуры. В данной статье рассматриваются основные социальные аспекты качества в сельском туризме, их значение для конкурентоспособности региона, а также вклад некоммерческих инициатив в отрасль. [4]

Конкуренция в сфере сельского туризма в Новосибирской области обусловлена наличием множества малых туристических хозяйств, предлагающих разнообразные услуги, от агротуризма до ремесленных мастерских и этнографических экскурсий. Развитие конкурентной среды способствует повышению качества предоставляемых услуг, внедрению новых форматов отдыха и усилению маркетинговых стратегий. Однако основной вызов заключается в низкой узнаваемости отдельных сельских маршрутов, недостаточном уровне сервисного обслуживания и ограниченности финансовых ресурсов у малых предпринимателей. В этом контексте особую роль играет АНО «Живая Земля», которая помогает сельским предпринимателям адаптироваться к условиям рынка, предоставляя консультации, содействуя в продвижении и привлекая туристов через единые платформы. [3]

Сельский туризм имеет множество преимуществ для развития Новосибирской области. Он способствует созданию новых рабочих мест, снижению уровня безработицы, росту доходов местных жителей, поддержке и сохранению культурных традиций, ремесел и гастрономических особенностей региона. Кроме того, развитие сельского туризма положительно сказывается на транспортной доступности сельских территорий и их инфраструктуре. В условиях миграции населения из сёл в города эта отрасль становится важным фактором стабилизации и развития территорий, предлагая альтернативные формы заработка и повышая уровень жизни. [1]

АНО «Живая Земля» является ключевым игроком в сфере поддержки и продвижения сельского туризма. Организация объединяет владельцев сельских туристических объектов, ремесленников и фермеров, помогая им совместно развивать и продвигать свою продукцию

и услуги. Важным направлением работы является организация образовательных мероприятий, семинаров и тренингов по вопросам ведения туристического бизнеса, развитие информационных и маркетинговых ресурсов, продвижение сельского туризма через интернет и социальные сети. Также организация активно занимается проведением фестивалей, выставок и ярмарок, которые привлекают туристов и инвесторов, тем самым способствуя развитию отрасли. [2]

Некоммерческие организации играют ключевую роль в развитии сельского туризма, предоставляя экспертную и методическую помощь местным предпринимателям, привлекая гранты и субсидии, развивая сетевое взаимодействие между регионами и формируя позитивный имидж сельского туризма. Благодаря их поддержке сельский туризм в Новосибирской области получает необходимый импульс для развития, что положительно сказывается на экономике и социальной сфере.

Социальные аспекты качества играют ключевую роль в реализации задач сельского туризма в Новосибирской области. Повышение конкурентоспособности региона возможно благодаря комплексному подходу, включающему развитие инфраструктуры, улучшение качества сервиса и продвижение турпродукта. АНО «Живая Земля» вносит значительный вклад в поддержку сельских инициатив, создавая условия для экономического роста и сохранения культурного наследия. Поддержка некоммерческих организаций становится важным фактором успешного развития сельского туризма и повышения качества жизни населения.

Список литературы:

1. Агротуризм 54 – содействие развитию сельского туризма. // [Электронный ресурс] URL: <https://agroturizm54.ru/about/> (дата обращения: 27.02.2025).
2. ГОСТ Р 50681-2010 «Туристские услуги. Проектирование туристских услуг». // [Электронный ресурс] URL: <https://docs.cntd.ru/document/1200083215?ysclid=m50flxrf96203790348> (дата обращения: 28.02.2025).
3. Живая земля – ВКонтакте. // [Электронный ресурс] URL: <https://vk.com/seloturizmnso?ysclid=m50g6lgz9t879077883> (дата обращения: 27.02.2025)
4. Система менеджмента качества организации под редакцией Вдовина С.М., Салимовой Т.А, Бирюковой Л.И. / Учебное пособие – 299с. // [электронный ресурс] URL: <https://znanium.ru/read?id=437397&pagenum=46> (дата обращения: 26.02.2025).

РУБРИКА

«ХИМИЯ»

ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ИОНОВ МЕДИ В РЕЧНЫХ ПРОБАХ

Варламова Александра Сергеевна

студент,

*Московский педагогический государственный университет,
РФ, Москва,*

Орешкина Анастасия Васильевна

научный руководитель,

*Московский педагогический государственный университет,
РФ, Москва,*

FEATURES OF DETERMINING COPPER IONS IN WATER SAMPLES

Aleksandra Varlamova

Student,

*Moscow Pedagogical State University,
Russia, Moscow*

Anastasiya Oreshkina

Scientific director,

*Moscow Pedagogical State University,
Russia, Moscow*

Аннотация. В статье рассматриваются методы и принципы определения концентрации ионов меди в водных речных пробах. Представлен фотометрический метод на основе применения диэтилдитиокарбамата натрия в слабо-аммиачном среде с образованием диэтилдитиокарбамата меди.

Abstract. The article discusses methods and principles for determining the concentration of copper ions in water river samples. A photometric method is presented based on the use of sodium diethyldithiocarbamate in a weakly ammoniacal medium with the formation of copper diethyldithiocarbamate.

Ключевые слова: ионы меди, водные пробы, диэтилдитиокарбамат натрия, концентрация.

Keywords: copper ions, water samples, sodium dietiyoarbamate, concentration.

В настоящее время водные ресурсы являются ценным богатством на планете. С их помощью осуществляется огромный спектр функций, к которым также относится поддержание жизнедеятельности биологического разнообразия. Необходимость людей употреблять и использовать воду в повседневной жизни усиливается. Оценка качества водоемов производится при помощи разнообразных химических, физических, и гидробиологических показателей, устанавливающих уровень загрязнения гидросферы. Проведение комплексного экологического мониторинга водных проб из реки Банька является актуальным на сегодняшний день, ведь физико-химический состав водоема подвержен неблагоприятному влиянию внешних факторов.

Полученное соединение в разбавленных растворах склонно образовывать коллоидные растворы, поэтому для увеличения устойчивости соединения необходимо добавить крахмал $(C_6H_{10}O_5)_n$. Катионы железа и жесткость воды являются мешающими показателями для определения меди, чтобы избежать искажения результатов к раствору нужно добавлять раствор сегнетовой соли $KNaC_4H_4O_6 \cdot 4H_2O$.

Список литературы:

1. Воронкова Н.А. Качественные реакции в химии . – Омск: Изд-во ОмГТУ, 2019. – 171 с.
2. Радион Е.В. Физико-химические методы анализа. Лабораторный практикум /Минск: БГТУ, 2010. – 110 с.

РУБРИКА
«ЭКОНОМИКА»

**ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ НАЛОГОВОГО КОНТРОЛЯ:
ПРИЧИНЫ УКЛОНЕНИЯ ОТ УПЛАТЫ НАЛОГОВ, А ТАКЖЕ ПУТИ
ИХ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ**

Барабанова Виталина Витальевна

*студент,
Сибирский институт управления,
филиал Российской академии народного хозяйства
и государственной службы,
РФ, г. Новосибирск*

Толкунова Карина Владиславовна

*студент,
Сибирский институт управления,
филиал Российской академии народного хозяйства
и государственной службы,
РФ, г. Новосибирск*

В условиях динамичного развития цифровых технологий, глобализации экономических связей и усиливающейся международной конкуренции государства сталкиваются с задачей повышения внутренней экономической устойчивости и обеспечения оптимальных условий для экономического роста.

Современные налоговые системы должны быть достаточно гибкими и адаптивными, чтобы своевременно реагировать на изменения в экономической среде и предоставлять органам контроля эффективные инструменты для выполнения их функций.

Однако существующие механизмы часто не позволяют в полной мере справляться с вызовами, связанными с уклонением от уплаты налогов, транснациональными финансовыми потоками и сложностью отслеживания экономической активности в глобальном масштабе.

Актуальность данного исследования также подчеркивается необходимостью обеспечения равноправного и справедливого распределения налогового бремени среди участников экономической деятельности. Это требует не только усовершенствования существующих методик и процедур налогового контроля, но и внедрения новых подходов.

В 2023 г. ФНС начислила гражданам и бизнесу 7,9 млрд руб. штрафов за налоговые правонарушения, установленные 16-й главой НК (включает в себя в том числе неуплату налогов).

Сумма оказалась на 0,7 млрд руб., или 8,2%, меньше, чем годом ранее.

От общей суммы начислений в 2023 г. было уплачено 4,6 млрд руб. (в 2022 г. поступило 4,5 млрд руб.) [5].

Таким образом, уровень погашения задолженности несколько возрос, отметил представитель ФНС.

Текущая статистика налоговых правонарушений и усилия по их взысканию подчеркивают важность применения правовых норм, направленных на борьбу с уклонением от уплаты налогов.

В частности, УК РФ Статья 199 регулирует уклонение от уплаты налогов, сборов, подлежащих уплате организацией, и (или) страховых взносов, подлежащих уплате организацией - плательщиком страховых взносов [1]. Эти законодательные меры призваны защитить

экономические интересы страны и обеспечить справедливое распределение налогового бремени среди всех субъектов экономики.

Вместе с тем, законодательная база включает Федеральный закон "О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансированию терроризма" от 07.08.2001 N 115-ФЗ, который находится в последней редакции.

Этот закон играет существенную роль в создании прозрачной и безопасной финансовой среды, способствуя выявлению и пресечению незаконных финансовых операций [2].

Таким образом, эффективное взаимодействие между различными нормативно-правовыми актами устанавливает мощный механизм контроля, который является необходимым условием для здорового экономического развития и соблюдения правопорядка.

Судебный департамент при Верховном Суде РФ представил статистику уголовных дел за 2023 год, выделив налоговые преступления, в частности, ст. 199 УК РФ об уклонении от уплаты налогов и страховых взносов организациями. Эта статья была в центре внимания президента РФ и Федерального Собрания в 2022-2023 гг., когда одновременно с ужесточением уголовной политики в сфере госбезопасности смягчались условия для экономической деятельности.

Были внесены изменения в ст. 199 УК РФ и смягчены санкции, а также введен специальный порядок возбуждения уголовных дел, что отражено в Федеральном законе № 78-ФЗ от 18 марта 2023 года.

Статистика, хотя и дает представление о правоприменительной практике, требует анализа в контексте изменений законодательства и других источников информации.

Согласно статье, изменения в ч. 2 ст. 199 УК, внесенные в 2023 году, перевели тяжкие преступления в разряд средней тяжести, влияя на сроки давности и процессуальные аспекты. По состоянию на март 2023 года в России зарегистрировано 3 236 499 юридических лиц.

В 2022 году проведено 7251 выездная налоговая проверка, в 2023 - 9388. Ежегодно рассматривается около 800 тыс. уголовных дел, по ст. 199 УК - не более 200 дел. По ч. 1 ст. 199 лишение свободы не назначается, по ч. 2 - реальные сроки менее чем в 20 случаях, условные более чем в 50 случаях.

Статистика показывает малое число осужденных с реальным наказанием за налоговые преступления.

Как отмечает Ануфриева Е.М. [3, с. 35] налоги на протяжении всей своей истории создают острые противоречия между общественными и частными интересами, между интересами государства и налогоплательщиков, в чем и кроется причина уклонения налогоплательщиков от налогообложения.

Уклонение налогоплательщиков от уплаты налогов является следствием действия определенных факторов.

К данным факторам относят:

- увеличение налоговой нагрузки и, как следствие, снижение результативности финансово-хозяйственной деятельности налогоплательщика;
- низкая финансовая устойчивость налогоплательщика;
- противоречие законодательных норм различных отраслей права, применяемых налогоплательщиком при осуществлении налоговой оптимизации.

Указанные факторы и определяют масштабы налогового оппортунизма.

Исследуя причинно-следственные связи противоправного поведения налогоплательщиков, Р.В. Баташев [4, с. 40], приводит достаточно развернутую и детализированную группировку причин уклонения от уплаты налогов. Автор выделяет две основные группы причин, заставляющих налогоплательщиков уклоняться от налогообложения.

Экономические причины уклонения от налогов включают в себя, прежде всего, следующие аспекты: чрезмерную и необоснованно высокую налоговую нагрузку, которая значительно сокращает финансовые ресурсы и снижает конкурентоспособность предприятий. Также сюда относятся неэффективное распределение налоговой базы между различными секторами эконо-

мики и несправедливые условия налогообложения, создающие дисбаланс между крупными и малыми предпринимательствами.

Нередко указанные факторы побуждают налогоплательщиков искать пути минимизации издержек за счет ухода от обязательных платежей в бюджет.

Духовно-нравственные причины уклонения от уплаты налогов представляют собой более сложный комплекс факторов, связанных с моральными установками и общественным сознанием.

Автор обращает внимание на недостаточный уровень налоговой культуры среди граждан и предпринимателей, что выражается в отсутствии понимания значимости налогов как инструмента государственного финансирования и развития общества.

По данным социологического опроса более половины опрошенных 54 % убеждены, что налоги являются обязательным к уплате и нельзя оправдывать тех, кто не оплачивает налоги.

Одна треть опрошенных считают, что иногда можно не оплачивать налоги, одна десятая часть опрошенных затруднились ответить.

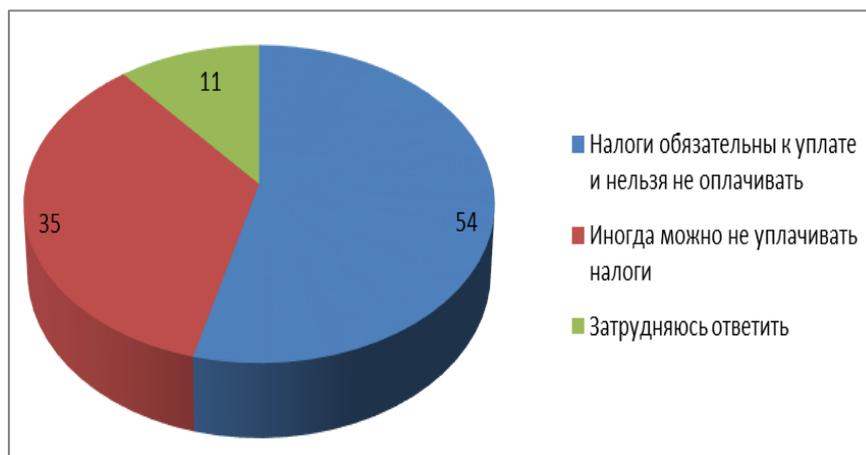

Рисунок 1. Данные социологического опроса ФНС на конец 2023 года

Данные социологического опроса показывают, что уровень налоговой культуры, финансовой и налоговой грамотности в нашей стране недостаточно высоки, что приводит к снижению уровня налоговой собираемости, сокращения налоговых поступлений в бюджет, роста теневой экономики, роста налоговой преступности и т.д.

Недоверие к правительственным учреждениям, обусловленное отсутствием прозрачности в использовании бюджетных средств и частыми коррупционными скандалами, также подрывает готовность граждан действовать согласно налоговому законодательству.

Анализируя предоставленные официальные данные Федеральной налоговой службы, становится очевидным, что совокупная задолженность субъектов Российской Федерации существенно влияет на бюджетную систему страны. По состоянию на 1 января 2023 года, наибольшая задолженность наблюдается в следующих регионах: Москва - 825537 млн рублей, Московская область - 188742 млн рублей, Санкт-Петербург - 96114 млн рублей, Самарская область - 70001 млн рублей, Краснодарский край - 62861 млн рублей, Тюменская область - 47182 млн рублей, Свердловская область - 43856 млн рублей [5] (рис 2.).

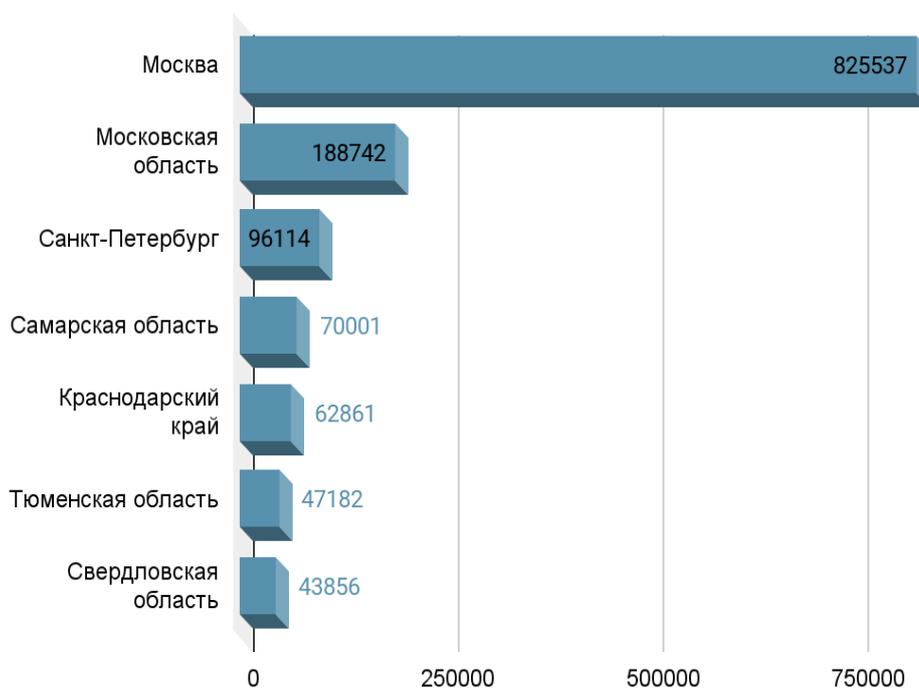

Рисунок 2. Статистика неуплаты налогов по регионам России на 2023 год

Суммарная не поступившая в казну сумма составляет ощутимую величину, что свидетельствует о значительных последствиях для государственной финансовой стабильности и экономических возможностей.

Недоимки в настолько крупных размерах могут влиять на бюджетное планирование, снижая способность государства реализовывать ключевые проекты и программы, направленные на социальное и экономическое развитие.

Кроме того, такая задолженность снижает гибкость бюджета, ограничивает возможности финансирования новых инициатив и увеличивает долговую нагрузку.

Для смягчения подобных негативных последствий необходимо повышение эффективности системы налогового контроля, с целью минимизации налоговой задолженности и обеспечения своевременного поступления всех причитающихся доходов в казну.

Важно внедрение современных технологий и методов анализа данных для более точного и оперативного выявления потенциально проблемных зон, а также использование эффективных стратегий налогового администрирования и эффективной коммуникации с налогоплательщиками для снижения уровня задолженности.

Для повышения эффективности системы налогового контроля и предотвращения уклонения от налогов необходимо предпринять ряд мер, направленных на устранение как экономических, так и духовно-нравственных причин этого явления.

Снижение налогового бремени может стать одним из ключевых шагов на пути к сокращению экономических стимулов для уклонения от уплаты налогов.

Это может быть достигнуто за счет пересмотра ставок налогообложения и создания более справедливой системы распределения налоговой базы.

Учитывая потребности различных секторов экономики и размера бизнеса, возможно внедрение прогрессивной шкалы налогообложения, которая обеспечит более разумное распределение налоговых обязательств с учетом финансовых возможностей налогоплательщиков.

Устранение дисбаланса и несправедливости налогообложения потребует также разработки стимулов для малого бизнеса.

Это может включать временные налоговые льготы, субсидии или упрощенные условия для налоговой отчетности, что позволит малым предприятиям успешно конкурировать на рынке без необходимости прибегать к теневой экономике.

Для адресации духовно-нравственных аспектов уклонения необходимо повышать уровень налоговой культуры и доверия к государственным учреждениям.

Для этого можно внедрять образовательные программы, информирующие граждан и предпринимателей о значимости налогов для общего благосостояния. Повышение прозрачности использования бюджетных средств и жесткая борьба с коррупцией будут способствовать укреплению доверия общества к государственным органам и стимулировать добровольное выполнение налоговых обязательств.

Таким образом, создание сбалансированной и справедливой системы налогообложения в сочетании с последовательными мерами по укреплению налоговой культуры и повышению транспарентности в государственных структурах может значительно снизить мотивацию к уходу от обязательных платежей и повысить эффективность налогового контроля.

Список литературы:

1. "Уголовный кодекс Российской Федерации" от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 02.10.2024) // Официальный интернет-портал правовой информации. – URL: <http://www.pravo.gov.ru>
2. Федеральный закон "О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансированию терроризма" от 07.08.2001 N 115-ФЗ (последняя редакция) // Официальный интернет-портал правовой информации. – URL: <http://www.pravo.gov.ru>
3. Ануфриева Е.М. Понятие уклонения от уплаты налогов в системе налоговых отношений // Финансы и кредит. - 2008. - №44. - С. 35.
4. Баташев Р.В., Исаков И.Х., Исаков А.Х. АНАЛИЗ ПРИЧИН УКЛОНЕНИЯ ОТ УПЛАТЫ НАЛОГОВ // Экономика и бизнес: теория и практика. 2020. №9-1.
5. Федеральная налоговая служба, Статистика и аналитика [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://www.nalog.gov.ru/rn77/related_activities/statistics_and_analytics/

РУБРИКА**«ЮРИСПРУДЕНЦИЯ»****К ВОПРОСУ ОБ АКТУАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМАХ
ЖИЛИЩНОЙ ПОЛИТИКИ В РФ**

Косякова Полина Сергеевна

студент,

*ФГБОУ ВО Саратовская государственная юридическая академия,
РФ, г. Саратов*

Актуальность жилищной проблемы преследует Россию ещё с периода строительства панельных домов, которые в народе назывались «Хрущёвки». Срок эксплуатации данных объектов в среднем составляет 20-30 лет, соответственно данные дома к 2023 году уже приходят в абсолютную негодность, вместе с системой ЖКХ (водоснабжения, водоотведения и т.д.).

В современной же России ситуация с жильём усложняется каждый год. Так исходя из данных Росстата 19,5% россиян арендуют квартиры, в 2022 году, на 1000 человек приходилось 473 жилых помещения. [1]

Застройка жилой площади происходит в платёжеспособных районах с высоким спросом: для примера в Москве в декабре 2022 года было введено в эксплуатацию 14 673 кв. метра, а в Нижнем Новгороде 1136 кв. метров и так, безусловно жилищная проблема в России стоит достаточно остро и по сей день.

Именно поэтому данная тема требует, как доктринального, так и практического изучения с целью совершенствования законодательства и разработки мер по борьбе с данной проблемой.

Рассматривая жилищную проблему необходимо обратить внимание на 2 важных элемента данной проблемы, каждый из которых требует самостоятельного изучения и специфических подходов к их решению. Жилищная проблема состоит из количественного и качественного аспекта. Поговорим о каждом из них поподробнее.

Количественный аспект жилищной проблемы заключается в недостаточном количестве жилплощади на человека в РФ. Сущность данной проблемы во многом была высказана выше, однако, спецификой проблемы является то, что с каждым годом критерии строительства изменяются и не в пользу граждан.

Так, например, на данный момент стоимость застройки 1 квадратного метра жилплощади равна 88 737 р. Данная стоимость установлена в приказе Минстроя. [2] При этом в прошлом году стоимость жилья составляла 69 261 рублей. [3] При этом в Москве на основании правил землепользования и застройки площадь 1 квартиры составляет 16 кв метров (15% от общей площади многоквартирного дома). [4]

Следующей составляющей жилищной проблемы является качественный элемент. Его суть заключается в низком уровне качества жилья в РФ. Сегодня в жилищном фонде основную часть составляют здания панельного типа из ЖБИ у которых высокий уровень потери тепла на десятки процентов выше проектных показателей, возникающих из-за низкого качества строительства и эксплуатации. Высокими потерями тепла обладают также наружные стены порядка 45 процентов и окна порядка 30 процентов.

Таким образом, характеристики потребления тепла в таких объектах недвижимости в несколько раз больше характеристик зданий в других странах со схожими условиями климата.

В настоящее время порядка 30 миллионов квадратных метров общей площади жилых помещений России находится в ветхих и аварийных фондах. Например в Санкт-Петербурге примерно четверть жилых зданий непригодна для проживания, а порядка 7 процентов находятся в ветхом фонде. [5]

Способами решения качественной стороны проблемы жилья на наш взгляд являются, во-первых, привлечение инвестиций в строительство жилищного фонда. Так Борисова Е.С. предлагает использовать европейскую систему финансирования жилищного строительства. [6]

Во-вторых, улучшение системы предоставления жилья социально незащищенным категориям населения (разработка эффективных систем целевой поддержки, предоставление по стоимости ниже рыночной муниципального жилья и т. Д.).

В-третьих, изменение правил формирования фонда на капитальный ремонт (сейчас применяется), ранее это было правом ДУК формировать данный фонд, а сейчас обязанность.

В-четвёртых, совершений действий, направленных на благоустройство и развитие инфраструктуры.

Ещё одним способом решения данной проблемы является усиление контроля и надзора за своевременным ремонтом зданий и сооружений.

Касаемо путей решения проблемы с количеством жилья, на наш взгляд наиболее эффективными будут следующие пути решения данной проблемы.

Во-первых, предоставление льгот при ипотечном кредитовании, так на данный момент существует программа, действующая на основании Постановления Правительства РФ. [7] Однако, предложенный правительством России путь решения этой проблемы путем ипотечного кредитования пока не пользуется большим спросом и не доступен для большинства граждан по причине высокой стоимости кредитов (ипотека с господдержкой: 7,3% и первый взнос 15 %).

Во-вторых, разработка и реализация нацпроектов, например, «Доступное и комфортное жилье -гражданам России» «Комфортная городская среда», в рамках которых на сегодняшний день реализуется федеральная целевая программа помощи молодым семьям.

В-третьих, применение программы реновации, которая в данный момент используется только на территории города Москвы. Суть данной программы заключается в обновлении и улучшение условий проживания людей в городе Москве посредством оценки жилых зданий у которых кончается срок эксплуатации и произведение равноценного обмена старых квартир на новые. При этом учитывается не только стоимость жилой площади, но и земельного участка под многоквартирным домом, а также месторасположение старых зданий. Под данную программу попали дома высотность которых составляет 9 этажей, данные сооружения возводились по типовым проектам («Хрущёвки») в период с 1957 по 1968 г.г. При этом сам процесс переселения осуществляется поэтапно: с 2020 по 2024, с 2025 по 2028 и с 2029 по 2032 соответственно. [8]

Сама процедура переселения осуществляется по установленной процедуре:

- 1) получение уведомления о реновации и характеристиках нового дома;
- 2) осмотр квартиры;
- 3) оформление в письменной форме согласия на переселение в новое жильё;
- 4) произведение регистрации о переходе права собственности на недвижимое имущество – данная стадия является заключительной в процедуре реновации.

Таким образом, в РФ на данный момент очень остро стоит жилищный вопрос. Существуют количественный и качественный аспекты этой проблемы, для которых есть собственная специфика их преодоления. Для решения данных аспектов предложен целый ряд мер, которые по мнению автора позволят преодолеть проблемы с жильём в РФ. Государству необходимо наиболее активно включаться в сферу жилищного строительства и установить жёсткий механизмы регулирования определённых областей данной сферы, однако, в целом предоставить возможность развиваться жилищному строительству по законам рыночной экономики, повышая благосостояние населения.

Список литературы:

1. Ввод в действие жилых домов в Российской Федерации//Официальный сайт Росстат. URL: https://docs.yandex.ru/docs/view?url=yabrowser%3A%2F%2F4DT1uXEPRrJRXIUFoewruKMdJOxEbt_b-

2. Приказ Министерства строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации от 22.12.2022 № 1111/пр «О нормативе стоимости одного квадратного метра общей площади жилого помещения»
URL:<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202212290040>
3. Приказ Министерства строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации от 17.12.2021 № 955/пр «О нормативе стоимости одного квадратного метра общей площади жилого помещения»
URL:<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202112300188>
4. Постановление от 28 марта 2017 г. N 120-пп об утверждении правил землепользования и застройки города Москвы.
5. Жилищный фонд по субъектам РФ//Официальный сайт Росстат.URL:<https://docs.yandex.ru/docs/view?url=ya->
6. Борисова, Е.С. Пути решения проблем строительства в РФ: применение Европейской схемы финансирования жилищного строительства / Е.С. Борисова // Академическая публицистика. – 2018 – № 12 – С. 102-108.
7. Постановление Правительства РФ от 30.12.2017 N 1711 (ред. От 28.12.2022) «Об утверждении Правил предоставления субсидий из федерального бюджета акционерному обществу «ДОМ.РФ»
8. Постановление от 1 августа 2017 года N 497-ПП «О программе реновации жилищного фонда в городе Москве» URL:<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?from=180765->

PAPERS IN ENGLISH

RUBRIC

«PEDAGOGY»

FROM SILENCE TO SPEECH: TEACHING MONOLOGUE IN FOREIGN LANGUAGE CLASSROOMS

Ayazhan Tulen

*Student of
Kazakh University of International Relations and World Languages
named after Ablai Khan,
Kazakhstan, Almaty*

Aleftina Golovchun

*Scientific director,
Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,
Kazakh University of International Relations and World Languages
named after Ablai Khan,
Kazakhstan, Almaty*

ОТ МОЛЧАНИЯ К РЕЧИ: ОБУЧЕНИЕ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Тулєн Аяжан Берхатқызы

*студент
Казахский университет международных отношений
и мировых языков имени Абылай хана,
Казахстан, Алматы*

Головчун Алефтина Анатольевна

*научный руководитель, канд. пед. наук, профессор,
Казахский университет международных отношений
и мировых языков имени Абылай хана,
Казахстан, Алматы*

Abstract. This article examines the development of monologic competence in 9th-grade students learning a foreign language. The study clarifies the distinction between monologic speech, monologic utterance, and monologic competence while linking monologic competence to communicative competence. Different types of monologue—descriptive, narrative, and argumentative—are outlined with practical methods for skill acquisition. The article also addresses the specifics of teaching monologic speech in secondary school, emphasizing structured tasks and examples relevant to each monologue type. It highlights the importance of integrating monologic speech skills into the curriculum, ensuring their gradual development through targeted exercises. The study also stresses the need for proper referencing and structured academic writing.

Аннотация. В статье рассматривается развитие монологической компетенции у учащихся 9-го класса, изучающих иностранный язык. В исследовании разъясняется различие между монологической речью, монологическим высказыванием и монологической компетенцией, а также связывается монологическая компетенция с коммуникативной компетенцией. Различные типы монолога – описательный, повествовательный и аргументативный – излагаются с практическими методами приобретения навыков. В статье также рассматривается специфика обучения монологической речи в средней школе, подчеркиваются структурированные задания и примеры, соответствующие каждому типу монолога. Подчеркивается важность интеграции навыков монологической речи в учебную программу, что обеспечивает их постепенное развитие с помощью целевых упражнений. В исследовании также подчеркивается необходимость правильного реферирования и структурированного академического письма.

Keywords: monologic speech, monologic competence, foreign language teaching, communicative competence, secondary school education

Ключевые слова: монологическая речь, монологическая компетенция, обучение иностранному языку, коммуникативная компетенция, среднее школьное образование

INTRODUCTION

Mikhail Bakhtin's perspective on monologic speech highlights its structured nature and role in reasoning and expression [1]. According to Bakhtin (1986), monologic speech serves as an essential means of constructing meaning, enabling individuals to express coherent thoughts and arguments. Unlike dialogue, which involves direct interaction, monologic speech demands higher levels of self-organization and internal structuring. This complexity makes it a crucial skill in foreign language acquisition.

Monologic speech requires not only linguistic accuracy but also coherence, logical progression, and depth of thought. In foreign language education, monologic competence is integral to communicative competence, enabling students to express ideas independently. Teaching monologic speech to 9th-grade students demands targeted strategies that support fluency, coherence, and structured speech production. Moreover, the ability to construct and deliver monologues plays a key role in academic success, professional communication, and public speaking. Therefore, understanding the nature of monologic speech and its pedagogical implications is essential for both educators and learners.

MAIN PART

In foreign language teaching, educators often encounter a common challenge: students struggle to produce independent, coherent messages composed of multiple connected sentences. Their responses tend to be limited to one-word answers to the teacher's questions or, at best, a mechanical, chronological listing of actions. Developing monologic speech is a particularly complex task, as it constitutes a crucial component of communication at all levels—whether in pair work, group discussions, or larger-scale interactions. Even though a monologic utterance is structurally distinct, it remains communicative in nature, always directed at an interlocutor, even if that interlocutor is the speaker themselves.

Monologic speech refers to extended discourse produced by a single speaker, structured to convey information, narrate events, or express opinions logically and coherently. It differs from dialogue, where interaction between speakers plays a primary role. A monologic utterance is a smaller unit of monologic speech, representing a logically completed thought. Monologic competence, in turn, encompasses the ability to construct and deliver monologues effectively, incorporating linguistic, cognitive, and structural elements. Monologic competence is a crucial component of communicative competence, as it enables learners to articulate their thoughts clearly, logically, and fluently in various communicative contexts. The development of monologic competence strengthens learners' ability to participate in discussions, present arguments, and convey information effectively in academic and real-world settings.

Teaching speaking as a productive skill necessitates the construction of meaningful utterances shaped by the communicative context. This presents a significant methodological challenge, as mastering monologic speech is one of the most demanding aspects of language acquisition, requiring substantial time and effort from both teachers and learners. However, these investments are justified when students develop monologic competence from the early stages of learning, refining it through carefully structured materials. A well-designed instructional framework not only enhances motivation but also establishes a solid foundation for the development of other speech activities, ultimately fostering more effective and autonomous communication [2].

In contemporary pedagogical theory, the concept of "communication" is predominantly explored from a socio-psychological standpoint within the context of interpersonal and societal interactions. This perspective underscores the importance of communication in the complex system of human relations with the external world. It highlights the fact that the place of communication, including monologic speech, becomes fully apparent within the broader network of human connections, especially in terms of its role in socialization and cognitive development. As such, communication, regardless of its form, plays a pivotal role in shaping the individual's interaction with both immediate and broader social environments.

A monologue is an extended speech delivered by a single speaker, either to an audience or as an internal reflection. In the context of education, monologic speech plays a crucial role in developing students' linguistic and communicative abilities. Monologues can be categorized into three main types: descriptive, narrative, and reasoning (argumentative) monologues. Each type serves a distinct purpose in speech development and requires different cognitive and linguistic skills.

Monologue-description - this type of monologue focuses on characterizing an object, person, or phenomenon in a static state. The goal is to create a vivid and detailed portrayal by listing attributes, qualities, and distinctive features. Example: "The old oak tree stood in the middle of the meadow, its mighty branches spreading wide as if shielding the ground beneath it. Its bark was wrinkled and rough, covered in thousands of tiny cracks, while its deep roots anchored it firmly in the ground. This oak had withstood countless storms yet remained standing, a timeless symbol of strength and wisdom."

Monologue-narration - this type involves telling a story or recounting a sequence of events in a structured and coherent manner. It often includes a clear beginning, development, and conclusion, making use of time markers and logical transitions. Example: "One summer afternoon, as I walked through the forest, I noticed a small bird struggling to fly. Its wing was injured, and it seemed afraid. I carefully picked it up and took it home, where I cared for it until it recovered. A few weeks later, I released it, and as it soared into the sky, I felt a deep sense of happiness."

Monologue-reasoning (Argumentative monologue) - this type of monologue involves presenting and justifying an opinion, explaining a viewpoint, or discussing abstract concepts. Logical reasoning and persuasive language are key elements of this type. Example: "Hard work is the key to success. Many famous individuals, from scientists to athletes, have achieved their goals not through luck but through determination and effort. For example, Thomas Edison conducted thousands of failed experiments before inventing the light bulb. His perseverance is a reminder that persistence leads to achievement."

Monologic speech is a key skill in language learning, helping students express their thoughts clearly, structure speech logically, and engage in meaningful discussions. In my work with 9th-grade students, I integrate different types of monologues-descriptive, narrative, and argumentative to enhance their speaking abilities.

Descriptive monologues help students practice detailed and structured speech using expressive vocabulary. In lessons, students describe traditions, cultural symbols, or linguistic features of different languages. For example, students may be asked to describe a national tradition of their country or another culture. One such example is the description of Nauryz, a significant holiday in Kazakhstan: "Nauryz is one of the most important traditions in Kazakhstan, celebrated on March 22. It marks the beginning of a new year according to the ancient solar calendar. On this day, families gather to prepare a special dish called 'Nauryz Kozhe,' which consists of seven ingredients

symbolizing prosperity. People dress in traditional clothes, visit each other's homes, and participate in festive activities such as horse racing and folk music performances. This holiday represents unity, renewal, and cultural heritage."

Narrative monologues develop students' storytelling abilities by requiring them to recount personal experiences or historical events. In class, students share personal or family stories related to language or tradition. For instance, a student might narrate a childhood memory of learning folk tales from their grandmother: "When I was a child, my grandmother always told me folk tales in Kazakh before bedtime. One of my favorites was about Aldar Kose, a clever trickster who outwitted the rich and helped the poor. I remember listening carefully, fascinated by the way she spoke and the wisdom in her stories. As I grew older, I realized that these tales were not just entertainment but also a way of preserving our language and passing down values from generation to generation. Now, I tell the same stories to my younger siblings, keeping the tradition alive."

Argumentative monologues help students develop logical thinking and persuasive speaking skills. One common task in class is discussing the importance of preserving endangered languages. For example, students may be asked to present arguments on why language preservation is necessary. "Language is one of the most valuable aspects of cultural identity. However, many languages around the world are disappearing due to globalization and modernization. Some people argue that it is natural for languages to evolve, but I believe that preserving endangered languages is crucial. When a language disappears, a whole way of thinking, traditions, and history vanish with it. Governments and communities should promote language learning through education, media, and cultural programs. For example, in New Zealand, the Māori language has been revived through television programs, language schools, and official recognition. Similar efforts should be made globally to protect linguistic diversity." By incorporating these different types of monologues into classroom activities, students improve their ability to express thoughts clearly, structure their speech logically, and engage in meaningful discussions. These skills are essential for academic success and effective communication in real-life situations. Also, one of the key strategies I use is the one-minute speaking task, where students are required to speak on a given topic for one minute. This exercise helps students develop the ability to express their thoughts concisely and clearly, while also improving their fluency and confidence in speaking. Communication, in any form, plays a crucial role in shaping an individual's interaction with both their immediate and broader social environments [3].

The focus on monologic speech through Task-Based Learning provides students with a solid foundation for mastering spoken language. It not only enhances their ability to speak fluently and coherently but also helps them develop the confidence to use the language in real-world situations. This approach aligns with contemporary pedagogical theories that advocate for a communicative, student-centered approach to language learning, where the emphasis is placed on practical language use and the development of real-world communication skills [4].

CONCLUSION

The structured development of monologic speech in 9th-grade students enhances their communicative competence. By differentiating between monologic speech, utterance, and competence, teachers can tailor exercises to specific skills. A methodological approach that integrates various types of monologue, along with structured tasks, ensures progressive skill acquisition [5].

Furthermore, monologic speech is not only a fundamental skill in foreign language education but also a critical component of students' cognitive and social development. Through guided practice, structured feedback, and targeted learning strategies, students can develop confidence in their ability to express ideas clearly and persuasively. This process prepares them for both academic and real-world communication scenarios, ultimately contributing to their overall linguistic competence.

In conclusion, fostering monologic competence in secondary school students should be a key objective in language education. Effective instructional practices, such as using structured monologic tasks and integrating communicative activities, can greatly enhance students' ability to express

themselves independently. By understanding the complexities of monologic speech, educators can create an enriching learning environment that supports students in achieving fluency, coherence, and confidence in their foreign language proficiency.

References:

1. Bakhtin, M.M. (1986). *Speech Genres and Other Late Essays*. University of Texas Press.
2. Abishova, G. (2022). Monologue Speech in a Foreign Language Lesson. *International Journal on Integrated Education*, 5(5), 215–217.
3. Buranova, L. (2023). The Peculiarities of Monologue Speech in Teaching Foreign Language. *Foreign Linguistics and Linguodidactics*, 1(5), 74–78.
4. Karpovich, I., Sheredekina, O., Krepkaia, T., & Voronova, L. (2021). The Use of Monologue Speaking Tasks to Improve First-Year Students' English-Speaking Skills. *Education Sciences*, 11(6), 298.
5. Kunanbayeva, S.S. (2010). *Modern Foreign Language Education: Methodology and Theories*.

ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ МАҚАЛАЛАР

БӨЛІМ

«МЕДИЦИНА ЖӘНЕ ФАРМАКОЛОГИЯ»

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЛМАТЫ ӨңІРІНДЕГІ АБОРТ МӘСЕЛЕСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ МЕДИЦИНАЛЫҚ АСҚЫНУ САЛДАРЫ

Ибайдуллаева Ақбөбек Рүстембекқызы

студенті

Астана медицина университеті,

Қазақстан, Астана

Қанатқызы Гүлімжан

студенті

Астана медицина университеті,

Қазақстан, Астана

Байгенжеева Р.К.

Ғылыми жетекші, магистрі,

клиникалық эпидемиология кафедрасының аға оқытушысы,

денсаулық сақтау Астана медицина университеті,

Қазақстан, Астана

Кіріспе. Аборт мәселесі құқықтық, медициналық және әлеуметтік тұрғыдан маңызды. Заңнама бойынша, аборт 12 аптаға дейін жасалатын болса, ерекше жағдайларда 22 аптаға дейін рұқсат етіледі. Алайда, жүктілік процессіне жасанды араласу әйелдің денсаулығына, сондай-ақ эмоционалдық және психологиялық жағдайына ауыр зардаптар тигізуі мүмкін.

Жұмыстың өзектілігі. Аборт(жасанды түсік)- бұл жүктілікті жасанды түрде тоқтату. Ол медициналық(дәрілік), хирургиялық немесе басқа да әдістер көмегімен жүзеге асырылады. Жоспарланбаған жүктіліктер мен контрацепцияның қолжетімділігі мәселесі аборт санының артуына ықпал етті. Әлем бойынша 14 млн бала дүниеге келмей өледі. Аборт жасаушы әйелдердің 70000-ға жуығы соның салдарынан дүниеден өтеді. 2023 жылы Қазақстан Республикасында тіркелген аборт саны -71819, оның 53138-і өздігінен болған, 11920 әйел медициналық түсік жасатқан, қалғаны медициналық көрсетілімдер бойынша. Қазақстанда 15-19 жастағы 100 жасөспірім қыздың 3-еуі жүкті болып, оның 15%-ы аборт жасайды. Елімізде аборт саны бойынша көш бастап тұрған облыс-Алматы. 2023 жылғы деректер бойынша жалпы аборт саны – 5620. Оның әлеуметтік айғақтар жүзінде ашылғаны -18, ал криминалдық көрсеткіш-6, аборттан кейінгі өлім саны-1. Соңғы жылғы деректер бойынша еліміз антилидерлік статистикада Россия мен Вьетнамнан кейін 3-нші орынға ие болып келген. Ең ауыр зардаптар аборттан кейінгі асқынулар қан кету, инфекция(эндометрит, таза жұқпалы процестер), толық емес аборт және матка қабыршағының жарақаттары жатады.

Жұмыстың негізгі мақсаты. Алматы облысындағы аборт өсім саны және оның медициналық асқынулары мен алдын алу шаралары.

Зерттеу материалдары мен әдістері. 2023 жылғы Қазақстандағы жалпы аборт саны және Алматы облысындағы көрсеткіш «Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау статистикалық жинағынан» алынған. 1000 шаққанда

Зерттеу нәтижелері мен оларды талдау.

Зерттеу нәтижелері Алматы облысында аборт санының жыл сайынғы өсуін және оның медициналық асқынуларын көрсетеді. 2023 жылғы көрсеткіш бойынша Қазақстандағы аборт саны 2,5 есе төмендеген. Алматы облысында 2022 жылғы аборт саны-5147 болса, 2023 жылы- 5620 болған. Бұл өсімнің басты бір себебі жоспарланбаған жүктілік деңгейінің жоғары болуы, яғни контрацепция құралдары туралы ақпараттың жеткіліксіздігі мен олардың қолжетімділігінің шектеулі болуына байланысты. Жылдық өсім-1,09 құрайды. Жалпы босанулармен және аборттардың санымен салыстырғанда 17,4%, 1000 ұрпақты болу жасындағы әйелдерге шаққанда 2023 жылы-16,2%, 100 тірі және өлі туған нәрестелерге шаққанда-21%. Аборттың асқыну көрсеткіштері-14, қан кету-5, жұқпалар-2, өзгелер-7%. Бұл көрсеткіштер медициналық процедуралардың сапасын арттыру және қауіпсіздікті күшейту қажеттілігін көрсетеді. Алматы облысында аборт санының артуы әйелдердің репродуктивті денсаулығына қауіп төндіріп қана қоймай, қоғамдағы әлеуметтік мәселелердің күрделене түсуіне ықпал етеді.

Қорытынды

Қауіпсіз әрі заңды аборт процедураларын жүзеге асыру әйел денсаулығын қорғау және асқынулардың алдын алу үшін маңызды болып саналады. Дегенмен, дұрыс медициналық бақылау мен заманауи технологиялардың болмауы қан кету, инфекция және психологиялық қиындықтар сияқты асқынуларға әкелуі мүмкін. Сонымен қатар, алдын алу шаралары мен контрацепцияның тиімді қолданылуы аборт көрсеткіштерін төмендетуге және оның асқыну қаупін азайтуға септігін тигізеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Электрондық ресурс
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%8B_%D0%B2_%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%85%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5

ТЕЛЕФОН СӘУЛЕЛЕНУІНІҢ МИ ІСІГІНІҢ ПАЙДА БОЛУЫНА ӘСЕРІ

Қыздарбекова Ақбота Сәбитқызы

Студенттері,
Астана медицина университеті,
Қазақстан, Астана

Нұрмашева Айша Рүстемқызы

Студенттері
Астана медицина университеті,
Қазақстан, Астана

Байгенжеева Р.К.

Ғылыми жетекші, магистрі,
клиникалық эпидемиология кафедрасының аға оқытушысы,
денсаулық сақтау Астана медицина университеті,
Қазақстан, Астана

Тақырыбы: Телефон сәулеленуінің ми ісігінің пайда болуына әсері.

Кіріспе: Ұялы телефондар қазіргі қоғам өмірінің ажырамас бөлігіне айналды. Халықаралық электр байланысы одағының (ITU) деректері бойынша әлемде ұялы байланыс пайдаланушыларының саны 5 миллиардтан асты (ITU, 2023). Адамдардың ұялы құрылғыларды ұзақ пайдалануына байланысты радиожилікті (РЖ) сәулеленудің денсаулыққа, әсіресе ми ісігінің даму қаупіне әсері туралы алаңдаушылықтар көбейді (Hardell et al., 2021).

Өзектілігі: Ми ісіктері онкологиялық аурулардың ішіндегі ең күрделі және қауіпті түрлерінің бірі болып табылады. Басқа ісіктерден айырмашылығы, ми ісіктерін емдеу қиынға соғады және олардың себептері әрдайым анық емес (Ostrom et al., 2021). Ұялы телефондарды пайдаланушылар санының көбеюіне және сәулеленудің ағзаға әсер ету ықтималдығына байланысты радиожилікті сәулелену мен ми ісіктерінің байланысын түсіну маңызды. Бұл зерттеу тек медицина саласы үшін ғана емес, қоғамдық денсаулық сақтау саласы үшін де өзекті, себебі ол ұялы құрылғыларды қауіпсіз пайдалану бойынша ұсыныстарды әзірлеуге мүмкіндік береді.

Зерттеудің мақсаты:

Бұл зерттеудің мақсаты – мобильді телефондардан тарайтын радиожилікті сәулеленудің ми ісіктерінің пайда болуына тигізетін әсеріне анализ жасау.

Ғылыми зерттеулердің талдауы

Interphone – әлемнің 13 елінде 5000-нан астам ми ісігі бар науқастарды қамтыған ірі халықаралық зерттеу (IARC, 2011). Зерттеу нәтижелері бойынша күніне 30 минуттан астам уақыт бойы 10 жыл ұялы телефон қолданған адамдарда глиома қаупі 40%-ға артқан. Дегенмен, зерттеушілер бұл деректердің дәлдігін растайтын нақты дәлелдер жоқ екенін атап өтті (WHO, 2014). COSMOS зерттеуі уропадағы COSMOS зерттеуіне 290 000-нан астам адам қатысты. Бұл зерттеу белсенді ұялы телефон қолданушылар арасында ми ісіктерінің даму қаупі жоғарыламағанын көрсетті (Schüz et al., 2022). ДДҰ радиожилікті сәулеленуді адам үшін «мүмкін канцерогенді» деп санайды (2В тобы) (IARC, 2011). Бұл шектеулі дәлелдер бар дегенді білдіреді. АҚШ-тың Ұлттық қатерлі ісік институты (NCI) мен Азық-түлік және дәрі-дәрмек әкімшілігі (FDA) де ұялы телефондар мен ми ісіктерінің байланысы туралы нақты дәлелдердің жоқ екенін айтады (NCI, 2022). Электромагниттік толқындар (ЭМТ) радиотолқындардан бастап гамма-сәулелерге дейінгі кең диапазонды қамтиды. Ұялы телефондар радиожилік диапазонында (300 МГц – 3 ГГц) жұмыс істейді, бұл иондалмайтын сәулелену түріне жатады (WHO, 2014). Иондалмайтын сәулелену ДНҚ-ны тікелей зақымдамайды, бірақ ұзақ әсер ету кезінде жылулық әсер беруі мүмкін (IARC, 2011). SAR (Specific Absorption Rate) көрсеткіші бойынша ағза тіндерінің электромагниттік энергияны

сіңіру көрсеткіші, өлшем бірлігі Вт/кг. Иондалмайтын сәулеленуден қорғаныс жөніндегі халықаралық комиссия (ICNIRP) ұялы телефондар үшін SAR деңгейін 2 Вт/кг-нан аспауы керек деп бекітті (ICNIRP, 2020). Қазіргі телефондар осы стандарттарға сәйкес келеді, бұл ми тіндерінің қызып кету қаупін азайтады. Ми ісіктері әр түрлі болады: Глиомалар (глиобластома, астроцитомы) – орталық жүйке жүйесінің қатерлі ісіктері. Менингиомалар – ми қабықтарынан шығатын, көбінесе қатерсіз ісіктер. Вестибулярлы шванномалар – есту жүйкесінен дамиды қатерсіз ісіктер (Louis et al., 2021). Негізгі қауіп факторлары ретінде Иондаушы радиацияның әсері (мысалы, онкологиялық ауруларды емдеу кезінде) (NCI, 2022). Генетикалық синдромдар (мысалы, нейрофиброматоз). Ұялы телефонның радиожилікті сәулеленуі – бұл фактор әлі де қосымша зерттеулерді қажет етеді (IARC, 2011).

Қорытынды: Қазіргі ғылыми зерттеулер ұялы телефон қолданудың ми ісігінің даму қаупін айтарлықтай арттырмайтынын көрсетеді. Дегенмен, ұзақ мерзімді әсерлерін ескере отырып, келесі сақтық шараларын ұстанған жөн: Құлаққап немесе громкоговоритель пайдалану. Қоңырауларды мүмкіндігінше қысқа ұстау. Желі сигналы әлсіз кезде телефонды қолданудан аулақ болу. Жаңа технологиялардың, әсіресе 5G желілерінің, денсаулыққа әсерін бағалау үшін қосымша зерттеулер қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. IARC, WHO. (2011). IARC classifies radiofrequency electromagnetic fields as possibly carcinogenic to humans. IARC Press Release No. 208.
2. National Cancer Institute (NCI). (2022). Cell Phones and Cancer Risk. NCI Fact Sheet.
3. Schüz, J., et al. (2022). COSMOS study: Mobile phone use and brain tumor risk. *Environmental Research*, 203, 111890.
4. WHO. (2014). Electromagnetic fields and public health: mobile phones. WHO Fact Sheet N°193.
5. Louis, D.N., et al. (2021). WHO Classification of Tumors of the Central Nervous System. International Agency for Research on Cancer.
6. ICNIRP. (2020). Guidelines for limiting exposure to electromagnetic fields (100 kHz to 300 GHz).

ЖАҢА ТУҒАН НӘРЕСТЕЛЕР АРАСЫНДАҒЫ ӨЛІМ-ЖІТІМНІҢ АЙМАҚТЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ: СТАТИСТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ ЖӘНЕ АЛДЫН АЛУ ЖОЛДАРЫ

Өнерқызы Талишын

студенті,

Астана медицина университеті, КеАҚ,

Қазақстан, Астана

Байгенжеева Р.К.

Ғылыми жетекші, магистрі,

клиникалық эпидемиология кафедрасының аға оқытушысы,

денсаулық сақтау,

Астана медицина университеті,

Қазақстан, Астана

Тақырыбы: Жаңа туған нәрестелер арасындағы өлім-жітімнің аймақтық көрсеткіштері: статистикалық талдау және алдын алу жолдары.

Кіріспе: Нәрестелер өлім-жітімі – елдегі денсаулық сақтау жүйесінің тиімділігін және әлеуметтік-экономикалық дамудың деңгейін сипаттайтын маңызды көрсеткіш. Оның деңгейі жоғары болуы босану мен жаңа туған нәрестелерге көрсетілетін ауруханаішілік көмектің сапасына, медициналық инфрақұрылымның дамуына және тұрғындардың жалпы өмір сүру жағдайына тікелей байланысты. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) мәліметтері бойынша, перинаталдық және неонаталдық өлім-жітімді азайту үшін жоғары деңгейде ұйымдастырылған медициналық іс-шаралар тиімді скрининг бағдарламалары және шұғыл акушерлік көмекті жетілдіру керек. Қазақстанда нәрестелер өлім-жітімі бойынша аймақтық айырмашылықтардың болуы бұл мәселені кеңінен зерттеуді қажет етеді. Зерттеудің мақсаты – 2022-2023 жылдар аралығындағы Қазақстандағы нәрестелер өлім-жітімінің статистикалық көрсеткіштерін өңірлік деңгейде салыстыру және осы мәселенің алдын алу бойынша тиімді шараларды ұсыну.

Өзектілігі: Қазіргі таңда нәрестелер өлім-жітімі – тек медициналық тұрғыдан ғана емес, ол демографиялық және әлеуметтік маңызды мәселенің біріне айналып отыр. БҰҰ-ның 2030 жылға дейінгі тұрақты даму мақсаттарына сәйкес, әрбір елде 1000 тірі туған нәрестеге шаққандағы өлім-жітім 12-ден аспауы тиіс. Қазақстанда бұл көрсеткіш 2023 жылы 6,9% болғанымен, кейбір аймақтарда анағұрлым жоғары деңгей тіркелген. Дереккөздерге сүйенсек, жаңа туған нәрестелердің шегінеу себептерінің арасында шала туылу, туа біткен даму ақаулары, асфиксия, перинаталдық инфекциялар және босану кезіндегі асқынулар жиі кездеседі. Сонымен қатар, нәрестелердің өмір сүру мүмкіндігі босану жағдайларына, реанимациялық көмектің сапасына және мамандардың біліктілігіне тәуелді. Дамыған елдерде нәрестелерді күту стандарттарын енгізу өлім-жітім көрсеткішін айтарлықтай төмендетуге мүмкіндік берген. Қазақстанның әртүрлі өңірлеріндегі көрсеткіштердің айырмашылығы денсаулық сақтау саласындағы теңсіздіктермен, кадр тапшылығымен, медициналық қызмет сапасының әртүрлі деңгейімен және әлеуметтік жағдайлармен байланысты болуы мүмкін. Сондықтан нәрестелер өлім-жітімін азайту үшін нақты аймақтық ерекшеліктерді ескере отырып, жан-жақты шаралар қабылдау қажет.

Материалдар мен әдістер: Зерттеу материалы ретінде Қазақстанның 2022-2023 жылдардағы ресми статистикалық деректері пайдаланылды. Талдау барысында әр облыстағы өлім-жітім деңгейі талданып, көрсеткіштердің өзгеру динамикасы анықталды.

Зерттеу нәтижелері мен оларды талдау: Қазақстанда 2022-2023 жылдары нәресте өлім-жітімі 1000 тірі және өлі туған нәрестеге шаққанда 7.5% деңгейінде өзгеріссіз қалды. Алайда, өңірлер арасында айырмашылықтар байқалды. Өлі туған нәрестелер саны кейбір аймақтарда төмендеді. Мысалы, Ұлытау облысында 2022 жылы 13.8% болса, 2023 жылы

11.8‰-ке азайды. Жетісу (9.2‰ → 7.5‰) және Түркістан (9.8‰ → 8.5‰) облыстарында да оң өзгеріс болды. Керісінше, Қостанайда көрсеткіш 7.4‰-тен 10.0‰-ке дейін өсіп, өлі туған нәрестелер саны артты. 0-6 тәулікте қайтыс болған нәрестелер саны бойынша Қостанайда 2022 жылы 10.0‰ болса, 2023 жылы 13.0‰-ке дейін жоғарылады. Жетісуда керісінше, 12.6‰-ден 10.5‰-ке төмендеді. Ең жоғары көрсеткіш Ұлытау облысында тіркеліп, екі жыл қатарынан 17.8‰ деңгейінде қалды. 1000 тірі туған нәрестеге шаққандағы ерте неонаталдық өлім-жітім Қостанай және Қызылорда облыстарында 3.0‰-ден 3.2‰-ке дейін өсті, ал Павлодарда 3.6‰ деңгейінде өзгеріссіз қалды.

Қорытынды: Зерттеу нәтижелері Қазақстанда нәрестелер өлім-жітімінің өңірлер арасында біркелкі таралмағанын көрсетті. Көрсеткіштердің жоғары болуы босану қызметтерін ұйымдастырудағы айырмашылықтарға, жаңа туған нәрестелерге жасалатын күтім сапасына, медициналық инфрақұрылым деңгейіне, кадр тапшылығына және әлеуметтік факторларға тәуелді. Сондықтан нәрестелер өлім-жітімін азайту үшін нақты аймақтық ерекшеліктерді ескере отырып, жан-жақты шаралар қабылдау қажет. Мысалы, жүкті әйелдерді бақылауды күшейту: қауіп топтарын ерте анықтап, арнайы бақылауға алу. Жаңа туған нәрестелерге арналған күтім сапасын жақсарту: Акушерлік және неонатологиялық бөлімшелерді заманауи құралдармен жабдықтау. Шалғай аймақтарда медициналық қызмет сапасын арттыру: Ауылдық жерлерде телемедицина мүмкіндіктерін кеңейту, тәжірибелі мамандарды тарту. Алдын алу бағдарламаларын жетілдіру: Перинаталдық инфекциялардың алдын алу, ана мен бала денсаулығына бағытталған мемлекеттік қолдау шараларын күшейту. Кадр тапшылығын жою: Акушер-гинекологтар мен неонатологтарды даярлау және олардың өңірлерде тең бөлінуін қамтамасыз ету. Зерттеу нәтижелері Қазақстанда нәрестелер өлім-жітімін төмендету үшін өңірлік ерекшеліктерді ескере отырып, кешенді шаралар қабылдау қажеттігін көрсетеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Электрондық ресурсы https://translated.turbopages.org/proxy_u/en-kk.ru.296b81fa-67d05119-5bd89582-74722d776562/https/en.wikipedia.org/wiki/Infant_mortality

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ӨңІРІНДЕГІ СҮТ БЕЗІ ОБЫРЫНЫҢ ТАРАЛУ ЖИІЛІГІ

Шарипбаева Азиза Полатовна

Студенті,
Астана медицина университеті,
Қазақстан, Астана

Сенбі Аружан Абайқызы

студенті.
Астана медицина университеті,
Қазақстан, Астана

Байгенжеева Р.К.

Ғылыми жетекші, магистрі,
клиникалық эпидемиология кафедрасының аға оқытушысы,
денсаулық сақтау,
Астана медицина университеті,
Қазақстан, Астана

Тақырыбы: Батыс Қазақстан өңіріндегі сүт безі обырының таралу жиілігі.

Кіріспе: Елімізде сүт безінің қатерлі ісігі әйелдер арасында ең жиі кездесетін онкологиялық аурулардың бірі болып саналады. Жыл сайын елімізде шамамен 4000-нан~5000-ға дейін жаңа жағдайлар тіркеледі. Сүт безі қатерлі ісігінің даму себептері өте көп. Сүт безі қатерлі ісігінің даму кәуіпін арттыратын факторларға жүктілік пен босану тарихының болмауы, темекі шегу, баланы емізбеу, ерте етеккірдің басталуы, кеш менопауза, және отбасылық онкологиялық аурулардың болуы жатады.

Жұмыстың өзектілігі:

Әлемдік статистика бойынша, әрбір сегіз әйелдің біреуі сүт безі қатерлі ісігіне шалдығуы ықтимал. Қазақстанда да сүт безі қатерлі ісігінің таралу деңгейі белең алып тұр, жыл сайын мыңдаған әйелдер осы диагнозбен елімізде тіркеледі. Бұл мәселе денсаулық сақтау саласына зор жүктеме салуда. Сүт безі қатерлі ісігінен жоғарғы көрсеткішті көрсетіп тұрған елдер де бар. Мысалы, АҚШ-та сүт безі қатерлі ісігінің таралуы - 100 мың әйелге шаққанда 91 жағдайды құрайды. Ал, Қазақстанда 2014–жылғы ақпараттарға сәйкес, бұл ауру барлық қатерлі ісіктердің - 21%-ын құраған. Зерттеудің өзектілігі, сүт безі қатерлі ісігінің ерте кезеңде анықталуындағы қиындықтар мен оның уақытылы емделмеген жағдайында аурудың асқыну кәуіптерін төмендетуге бағытталады. Қазіргі таңда сүт безі қатерлі ісігін ерте кезеңде анықтайтын заманауи диагностикалық әдістер жеткілікті деңгейде енгізілмеген, бұл аурудың кеш анықталуына әкеліп соғады. Ерте диагностика мен алдын-алу шараларының арқасында науқастардың өмір сүру деңгейі айтарлықтай жақсарады.

Жұмыстың негізгі мақсаты:

Батыс Қазақстан өңіріндегі сүт безі қатерлі ісігінен зардап шегетін әйелдердің жалпы саны және аурудың алдын алу іс-шаралары бойынша сараптама жүргізу.

Зерттеу материалдары мен әдістері:

Батыс Қазақстан өңірі әйелдері тұрғындары арасында сүт безі қатерлі ісігінің таралу жиілігіне арналған скрининг көрсеткіштерінің статистикалық жинақтары. Бұл көрсеткіштер 100 - мың тұрғынға есептелген.

Зерттеу нәтижелері мен оларды талдау: Скрининг нәтижелеріне орай, Батыс Қазақстан өңірінде сүт безі қатерлі ісігінің 100 - мың тұрғынға шаққандағы көрсеткіштер жыл сайын өзгеріп отырады. Мысалы, Қазақстан Республикасы Батыс Қазақстан өңірінде 2022–жылы 100 - мың адамға шаққандағы сүт безі қатерлі ісігінен өлім-жітім деңгейі - 5,7%

құраса, ал 2023–жылғы өлім-жітім көрсеткіші - 6,2% құрап отыр. Яғни бұл көрсеткіш өткен жылға қарағанда, сүт безі қатерлі ісігінің - 0,5%-ға өскенін көрсетеді. Халық санына осы шамаларды жуықтайтын болсақ, 2022–ші жылы - 5 700 әйел, ал 2023–жылы - 6 200 әйел, сүт безі қатерлі ісігінен зардап шеккенін айқын байқаймыз.

Қорытынды:

Еліміздегі сүт безі қатерлі ісігін зерттеу мен оның алдын-алу бойынша жүргізілген статистикалық мәліметтер көрсеткендей, бұл ауру елімізде кең таралған онкологиялық аурудың бірегейі болып тұр. Әр жыл сайын мыңдаған әйел осы аурумен күресіп, соның салдарынан қаза болып жатыр. Ал сүт безі қатерлі ісігіне уақытында диагностика жасау мен ерте анықтаудың маңызы ерекше. Скринингтік бағдарламалар мен мамография сияқты әдістердің тиімділігін көрсеткен көптеген зерттеулер, сүт безі қатерлі ісігін ерте кезеңде анықтауға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде емдеудің нәтижелілігін арттырып, өлім-жітім көрсеткіштерін айтарлықтай төмендетуге ықпал етеді. Дегенмен, сүт безі қатерлі ісігінің таралуы мен өлім-жітім деңгейінің жоғары болуы, скринингтік тексерулердің толық көлемде жүргізілу мен халықты ақпараттандыру жұмыстарының жеткіліксіздігін көрсетеді. Сондықтан, елімізде осы бағыттағы жұмыстарды күшейту, адамдарды аурудың алдын алу мақсатында ерте кезеңде тексерулерге жігерлендіру өте маңызды. Егер біз сүт безі қатерлі ісігін анықтауды уақытылы бастап, тиімді емдеу шараларын енгізсек, бұл аурудың зардаптарын мейлінше азайтып, әйелдердің денсаулығын едәуір сақтау мүмкіндігіне ие боламыз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Электрондық ресурс https://translated.turbopages.org/proxy_u/ru-kk.ru.40bc54d7-67d05408-626a2faf-74722d776562/https/ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B0%D0%BA_%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B9_%D0%B6%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B7%D1%8B

ДЛЯ ЗАМЕТОК

ДЛЯ ЗАМЕТОК

Электронный научный журнал

СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ

№ 9 (318)
Март 2025 г.

В авторской редакции

Свидетельство о регистрации СМИ: ЭЛ № ФС 77 – 66232 от 01.07.2016

Издательство «МЦНО»
123098, г. Москва, ул. Маршала Василевского, дом 5, корпус 1, к. 74

E-mail: studjournal@nauchforum.ru

16+

